

FRA FLYGTNINGE LEJR

MUSEUMSHUS

Skallerup Klit har en fortid som flygtningelejr for tyske flygtninge efter 2. Verdenskrig. En af de oprindelige skovmandshytter fra flygtningelejren er bevaret og genopført i 1998 som museum – med støtte fra Arbejdsmarkedets Feriefond. Her kan du få et spændende indblik i feriecentrets historie.

Den ene halvdel af museet er indrettet, som en af de oprindelige flygtningebaracker i 1946. Den anden halvdel er indrettet som ferieboligerne ved feriecentrets åbning 15. Maj 1949.

Begge afdelinger har historisk udstilling, illustreret ved fotos og tekst. Besøg i museet kan suppleres med foredrag og/eller filmpræsentation - efter nærmere aftale.

IDEPLAN OVER FERIEBYEN

Baggrunden for feriecentrets historie har sin oprindelse i 1938, hvor daværende statsminister Th. Stauning gennemførte den første danske ferielov, der gav lønmodtagere ret til ferie med løn.

Tidligt i 40'erne blev turistforeninger og kommunalbestyrelser i Danmark bedt om at udpege kystnære, rekreative områder, der på sigt ville være egnet til etablering af feriebyer. En initiativgruppe fra Hjørring havde udarbejdet en principplan for en ferieby.

Denne plan blev præsenteret for lokale og centrale myndigheder. Der var fuld opbakning til planen, men mangel på materiale og manglende investeringslyst forhindrede på dette tidspunkt virkeliggørelse af en ferieby i Skallerup Klit.

FLYGTNINGESTRØM FRA TYSKLAND

Opstarten på Feriebyen kom til at ske på en kedelig baggrund mod slutningen af 2. verdenskrig

I et forsøg på at redde tyskere på flugt fra de fremrykkende russiske styrker i Østpreussen, Pommern og Danzig, iværksatte tyske myndigheder i 1945 redningsplaner, som betød evakuering af ca. 2.4 mio. tyskere ad søvejen. I krigens sidste måneder ankom ca. 240.000 tyske flygtninge til det besatte Danmark. Den tyske besættelsesmagt beslaglagde til genhusning ca. 1050 bomuligheder rundt i hele Danmark.

Efter den tyske kapitulation 5. maj 1945 blev de mange flygtninges videre skæbne pludselig de danske myndigheders ansvar.

Den danske flygtningeadministration søgte efter mulig indlogering af flygtninge. De danske myndigheder mente, at flygtningenes ophold ville blive af kortere varighed, men der skulle i alt gå 4 år med tyske flygtninge i Danmark.

For at frigøre beslaglagte bygninger - bl.a. skoler - besluttede man, efter samråd med de allierede styrker, at flytte og nu genhuse flygtningene i lejre bl.a. ved genbrug af tidligere tyske militærforlægninger rundt i landet.

OPFØRELSE AF LEJREN I SKALLERUP

I 1946 forlangte De Allierede Styrker, at der ud over de etablerede 125 lejre skulle opføres yderligere 10% reservekapacitet af lejre, bl.a. for effektivt at kunne flytte flygtninge og isolere eventuelle epidemiudbrud, som var brudt ud i de eksisterende lejre.

Dette kom den lokale initiativgruppe i Hjørning for øre og de foreslog derfor flygtningeadministrationen at opføre en lejr i Skallerup Klit, men på en sådan måde, at den i første omgang skulle fungere som reservelejr for flygtninge, og senere - når de tyske flygtninge var vendt hjem - kunne ændres til ferieby.

Denne ide blev godt modtaget af myndighederne, så i sommeren 1946 opførtes flygtningelejren i rekordtempo. Flygtningeadministrationen havde i Sverige købt 2000 solide - men delvis uisolerede svenske skovmandshytter.

150 af disse hytter blev via skib og tog ført til den nu nedlagte Sønderlev station, og derfra videre på lastbil til Skallerup Klit, hvor de blev genopført som flygtningebarakker.

Der blev anlagt veje, centralkøkken, spisesal og sanitære bygninger, bl.a. aflusningscentral.

Lejren blev indhegnet med et højt pigtrådshegn, der skulle begrænse flygtningenes frihed og samtidigt beskytte dem mod overgreb fra civilbefolkningen, der efter besættelsestiden ikke så med blide øjne på det tyske folk. Der var strategisk placeret vagttårne og bevæbnede vagter patruljerede rundt om lejren.

BARAKKERNE OG LEJREN

Hver barak på 55 kvm. bestod af et stort rum med hver 20-25 køjer med tang-madrasser. Midt i lokalet var der en kakkellovn, hvori der blev fyret med tørv. Det øvrige møblement bestod af et antal taburetter. Der var ikke indlagt vand eller toilet, men der var indrettet

fire primitive toiletbarakker. Privatliv var der ikke meget af.

Flygtningelejren blev taget i brug i oktober 1946. Den kunne huse 2.400 flygtninge. Lejren blev nedlagt i oktober 1947, hvor de resterende ca. 940 flygtninge blev overført til større lejre bl.a. Rylejren.

Feriecentret blev i 1995 kontaktet af familien Priebe - tre piger, der som børn havde opholdt sig i lejren sammen med deres mor. Priebe-søstrene har i breve beskrevet deres flugt fra hjemlandet og dagliglivet i flygtningelejren.

Uddrag af breve kan ses i museet sammen med effekter, som pigerne havde opbevaret siden deres ophold.

I museet er der udstillet effekter og beretninger fra flere personer, der har oplevet en del af deres barndom som flygtninge i Skallerup Klit. Og som har kontaktet Skallerup Klit de senere år.

OMBYGNING TIL FERIEBY - INDVIELSE

Efter flygtningelejrens nedlæggelse i oktober 1947 overtog initiativtagerne i Hjørring halvdelen af barakkerne. Kapital skulle rejses. Og en lang række virksomheder besluttede at danne et A/S. Indskud (aktiebrevene) gav aktionærene (ejerkredsen) fortrinsret til et antal ferieuger til favorabel leje for de pågældende virksomheders medarbejdere. Aktieselskabet Feriebyen Skallerup Klit blev således stiftet 29. september 1948. Hytterne blev ombygget og indrettet med toilet, køk-

ken, soverum og opholdsstue - og de blev forsynet med wc, håndvask og rindende vand samt el-kogeplade.

Der blev anlagt veje, stier og rensningsanlæg. Og der blev opført fællesfaciliteter som restaurant, biograf, købmand, isbar m.m. Desuden blev der bygget reception og kontor - og i bygningen blev indrettet en gæstefløj med værelser.

Feriebyen Skallerup Klit blev officielt indviet 15. maj 1949.

FERIEBYENS UDVIKLING

Ferieglade gæster strømmede til feriebyen i sommermånederne de første mange år. Og Feriebyen blev kendt over hele landet.

Feriegæsternes krav til komfort har ændret sig voldsomt siden de første feriehusene blev taget i brug. De oprindelige huse havde ikke badefaciliteter og var delvis uisolerede. Siden 60'erne er der sket en løbende modernisering og renovering af såvel feriehusene som fællesarealer og bygninger.

I dag findes der 263 moderne feriehusene, som er isolerede og derfor benyttes til ferieophold året rundt.

Og firmanavnet Feriebyen Skallerup Klit A/S ændredes i 90'erne til Skallerup Klit Feriecenter A/S - som led i et større moderniseringsprojekt.

EJERFORHOLD, LÅN OG TILSKUD

Skallerup Klit Feriecenter A/S er et non profit foretagende. I henhold til vedtægterne for A/S skal overskud anvendes til fornyelse og forbedring af produktet.

I 1977 donerede hovedparten af aktionærerne i A/S deres aktier til Skallerup-Fondet. De tidligere aktionærer bibeholdt fortsat dispositionsret over et antal huse hver sæson.

De resterende aktier er senere opkøbt, således at Skallerup-Fondet i dag ejer 100% af aktierne i Skallerup Klit Feriecenter A/S.

Der udstedes ikke nye aktier og eksisterende aktier skal forblive i fondet.

MUSEETS ÅBNINGSTIDER

www.skallerup.dk - Se under Aktiviteter/ Museumshuset og Skallerup Klits øvrige informationskanaler.

KONTAKT TIL MUSEET

Museumskustode John Kilden Nielsen

Telefon: 0045 9892 0202

Email: museum@skallerup.dk

Adgang til museet er gratis.

Foreninger/større grupper kan træffe specialaftale om fremvisning udenfor officiel åbningstid.

I Skallerup Klit's reception kan du købe den seneste udgave af jubilæumsbogen "60 år i den yderste klit"

Skallerup Klit